

Sygn. akt **VIIIU 2665/2012**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2012r,

Sąd Okręgowy we Wrocławiu

Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - **SSO Danuta Stępień - Biały**

Protokolant - Stella Łuszczuk

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2012r, we W.

sprawy z wniosku **Wyższej Szkoły (...) we W.**

przy udziale zainteresowanej K. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek odwołania **Wyższej Szkoły (...) we W.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 23 marca 2012r, nr (...) - (...)

I. z m i e n i a decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 23 marca 2012r, znak: (...) w ten sposób, że zainteresowana K. P. jako osoba wykonująca umowę o dzieło u płatnika składek – Wyższej Szkoły (...) we W. nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i zdrowotnemu w dniu 15 marca 2009r.

II. nie wlicza do podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne zainteresowanej K. P. za lipiec 2009r, kwot wskazanych w pkt. II zaskarżonej decyzji,

III. z a s ą d z a od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. na rzecz Wyższej Szkoły (...) we W. kwotę 180zł /sto osiemdziesiąt złotych/ tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2012 r., nr (...) - (...) organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 1 i 3 i art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 ze zm.) oraz art. 750 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) stwierdził, iż jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się

przepisy dotyczące zlecenia u płatnika składek Wyższej Szkoły (...), K. P. podlegała obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w dniu 15.06.2009r.

Podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne K. P. wynosiła:

- za lipiec 2009r.:

- 2000,00 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe;

- 2000,00 zł na ubezpieczenie wypadkowe;

- 1774,80 zł na ubezpieczenie zdrowotne.

Odwołania od powyższych decyzji złożył w dniu 18 kwietnia 2012 r. wnioskodawca, reprezentowany przez pełnomocnika, wnosząc o uchylenie jej w całości i orzeczenia co do istoty sprawy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, zasądzenie na rzecz odwołującego się od organu ubezpieczenia społecznego kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu stwierdził, że w odniesieniu do umów o dzieło stosowanych przez (...) we W., należy uwzględnić wyraźną specyfikę okoliczności i warunków zawierania takich umów. Na podkreślenie zasługują zarówno regulacje prawne dotyczące zatrudniania i stosunków pracy pracowników uczelni (art. 118-136 Prawa o Szkolnictwie Wyższym), jak i swoboda uczelni w powierzaniu realizacji zadań dydaktycznych osobom nie będących pracownikami uczelni. Wykonawcy zadań dydaktycznych w uczelni słusznie zaliczani są do twórców w rozumieniu przepisów prawa autorskiego. Ich dzieła są utworami, które podlegają ochronie prawnej. Autorom (twórcom) przysługują osobiste i majątkowe prawa autorskie. Konstrukcja umowy o dzieło pozwala doskonale chronić te prawa. Dlatego też stosuje się ją również do pracowników uczelni, którzy wykonują pewne zadania poza zakresem obowiązków strictly pracowniczych. W związku z powyższym, wniesiono jak na wstępie.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 17 maja 2012 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia, a także oddalenie wniosku o zasądzenie opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W pisemnych motywach organ rentowy odwołał się w głównej mierze do argumentacji zawartej w spornej decyzji, wskazując, iż w wyniku kontroli przeprowadzonej u wnioskodawcy w okresie od 26 listopada 2010 r. do dnia 27 lipca 2011 r. ustalono, iż zainteresowana świadczyła na rzecz wnioskodawcy pracę na podstawie umów zlecenia. Nadto stwierdzono, iż wnioskodawca nie zgłosił zainteresowanej do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania pracy w ramach umowy zlecenia oraz nie ustalił podstawy wymiaru składek i nie naliczył składek na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne (po ustaniu tytułu do ubezpieczeń). Z ustaleń pokontrolnych wynika natomiast, iż praca na rzecz wnioskodawcy była świadczona przy jednoczesnym posiadaniu innego tytułu do ubezpieczenia społecznego. Poszczególne kierunki studiów w szkole wyższej podlegają akredytacji, polegającej na sprawdzeniu, czy dany kierunek odpowiada przewidzianym dla niego standardom kształcenia. Instytucją, odpowiedzialną za akredytację szkolnictwa wyższego w Polsce jest Polska Komisja Akredytacyjna. Przed sporządzeniem sylabusu wykładowca musiał zapoznać się ze standaryzacją studiów przygotowaną przez ministerstwo. Następnie uczelnia przekazywała wykładowcy do każdego przedmiotu kartę opisu przedmiotu, z której wynikały jakie niezbędne zagadnienia musiały być uwzględnione przez wykładowcę. uwzględnieniu powyższej standaryzacji studiów i karty opisu przedmiotu, wykładowca przystępował do opracowania sylabusu kierując się swoją wiedzą i standardami kształcenia. O zagadnieniach w sylabusie decydował program kształcenia, ogólny zarys określonego przedmiotu, a także ilość godzin wykładów i ilość godzin ćwiczeń. Podkreślenia wymaga fakt, iż konspekty opracowywano przed podjęciem prowadzenia zajęć, a w następnej kolejności prowadzone były już tylko konwersatoria. Wnioskodawcy nie decydowali samodzielnie o programie nauczania, lecz o sposobie prowadzenia wykładów. Nie można w niniejszym przypadku mówić o dowolności wykładowców w doborze tematów, z których przeprowadzane były zajęcia, gdyż program wykładów układany był zgodnie ze standardami programowymi narzuconymi przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego. W szczególności należy podkreślić, że do obowiązków wykładowców należało nie tylko przeprowadzenie wykładu, w czym strona upatruje rezultat, ale wykonanie (innych niezbędnych czynności związanych z tym wykładem). Każdy wykładowca

przygotowywał też plan multimedialny, konspekt, projekt czy program wykładu. Ponadto do jego obowiązków należało prowadzenia zaliczeń, egzaminów. Umowy cywilnoprawne nazwane umowami o dzieło zawarte z osobami fizycznymi zostały zakwestionowane w ramach przeprowadzonego postępowania kontrolnego. Z ustaleń kontroli wynika, że wykonawcy umów zostali zobowiązani do wykonywania określonych czynności, świadczenia usług edukacyjnych. Przedmiotem tych umów było przekazywanie określonej informacji - wiedzy w rozległych, powtarzających się okresach czasu. Umowa o dzieło jest umową zobowiązującą do stworzenia konkretnego indywidualnego, ściśle określonego dzieła. Zainteresowani w sprawie nie wykonali przedmiotu umowy jednorazowo, w krótkotrwałym okresie czasu. Umowa o dzieło ma charakter jednorazowy i polega na wykonaniu konkretnego wymiernego dzieła, które przyjmuje zmaterializowaną postać, jak namalowanie obrazu, stworzenie rzeźby, czy kompozycji muzycznej. W niniejszej sprawie wykonawca umowy cywilnoprawnej został zobowiązany do wykonywania określonych czynności dydaktycznych. Wykonawca nie miał możliwości stosowania odstępstw od narzuconego programu, planu pracy, nie miał możliwości samodzielnej zamiany zakresu przedmiotu wykładu i przekazywania wiedzy na dowolny temat. Wręcz przeciwnie musiał wykonywać swoje prace pod kierunkiem i nadzorem zlecającego, który dokonywał odbioru wykonanych prac. Wykonawca umowy wykonywał swoją pracę z należytą bądź z najwyższą starannością uwzględniając w czasie pracy stanowisko swojego zleceniodawcy. Zawierając umowę o dzieło strony sprzeciwiły się właściwości i celowi tego stosunku, skoro jego przedmiotem było w istocie świadczenie usług, a nie osiągnięcie konkretnego rezultatu. O charakterze łączącego strony stosunku prawnego świadczy podporządkowanie wytycznym uczelni i rady szkoły w sprawie organizacji zajęć, czasu ich odbycia, programu nauczania, a także ustalony w umowie sposób wynagrodzenia za pracę, płatnego miesięcznie. W tym stanie rzeczy organ rentowy stwierdził, że zaskarżona decyzja jest słuszna i wniósł jak na wstępie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyższa Szkoła (...) z siedzibą we W. jest uczelnią dwustopniową, z pierwszym stopniem – licencjatem, a drugim – magistrem. Prowadzi także studia podyplomowe i (...). Wnioskodawca zatrudnia na umowę o pracę około 150 wykładowców, ponadto w skali roku zatrudniano około 1300 wykładowców na podstawie umów cywilno – prawnych. Szkoła zawierała umowy o dzieło na prowadzenie wykładów oraz wykładów i ćwiczeń. Na prowadzenie ćwiczeń z nauki języków obcych szkoła zawierała umowy zlecenia. Pracownicy zatrudniani na podstawie umowy o pracę mieli szerszy zakres obowiązków, bowiem obejmował ona także sprawowanie pieczy nad młodszymi pracownikami, rozwój naukowy, uczestnictwo w konferencjach, pisanie publikacji. Wykładowca przeprowadzał również konsultacje, za które nie był osobno wynagradzany. Wykładowcy przygotowywali sylabusy oraz udostępniali materiały szkoleniowe na platformie e-learningowej. Zajęcia prowadzone na studiach podyplomowych mają szczególny charakter, gdyż nie można ich zakwalifikować jednoznacznie jako wykładów, czy też ćwiczeń.

Dowód: zeznania Dyrektora Generalnego (...) we W. P. S. – k. 78

Zainteresowana K. P. współpracowała z wnioskodawcą w latach od 2002 do 2008. W dniu 31 maja 2009r. zawarła z wnioskodawcą umowę o dzieło nr 13/IN-10/08/09, której przedmiotem było przeprowadzenie w dniu 15 czerwca 2009r. wykładu na temat marketingu bankowego. Wynagrodzenie zostało określone na kwotę brutto 2000,00 zł.

Zainteresowana jest autorką opracowań i artykułów w ramach systemu standardów kwalifikacyjnych bankowości polskiej. (...) ten został utworzony i opracowany przez (...) Banków (...), w którym zainteresowana pracowała i współtworzyła tenże system. Zainteresowana jest specjalistą z zakresu marketingu bankowego.

Dowód: przesłuchanie zainteresowanej - k. 65, umowy o dzieło wraz z rachunkami - k. 23

W okresie od 26 listopada 2010 r. do dnia 27 lipca 2011 r. ustalono Wydział Kontroli Płatników Składek tut. Oddziału ZUS przeprowadził w siedzibie wnioskodawcy kolejną kontrolę. W oparciu o sporządzony wówczas protokół kontroli organ rentowy wydał w dniu 23 marca 2012 r. sporną decyzję nr (...).

Dowód: akta organu rentowego

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych / Dz.U. z 2009r, Nr 205, poz.1585 ze zm./, oraz zgodnie z art. 66 ust.1 pkt 1e ustawy z dnia 27.08.2004r o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135 ze zm.) obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i zdrowotnego podlegają osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia lub osobami z nimi współpracującymi.

Zgodnie natomiast z art. 66 ust 1 pkt 1 lit d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych(Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są: osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, lub osobami z nimi współpracującymi.

Natomiast przepisy ustawy systemowej określają podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców, którym odpłatność w umowie określono kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy w ramach umowy zlecenia – art. 18 ust. 3 w zw. z ust.1. Zgodnie z art. 20 ust. 1 – podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe.

Ostatecznie wskazać należy, iż zawarcie umowy zlecenia oraz umowy o dzieło wiąże się z określonymi obowiązkami w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz w zakresie podatkowym. Obowiązki te mają różny zakres , co powoduje , że w określonych przypadkach zawarcie umowy o dzieło może być korzystniejsze niż umowy zlecenia. Podkreślić trzeba, iż umowa o dzieło nie rodzi obowiązku opłacania składek, odprowadzana jest jedynie zaliczka na podatek dochodowy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzją stwierdził, że ubezpieczona w okresie wykonywania pracy na rzecz Wyższej Szkoły (...) w roku 2009r., pomimo nie zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, podlegała ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu zawartej umowy zlecenia. W ocenie Sądu zgromadzone w sprawie dowody wskazują, iż przedmiotowa umowa ma charakter umowy o dzieło. Na powyższe oprócz samych elementów przedmiotowych tejże umowy wskazuje dobitnie także cel w którym została zawarta. Nie wszystkie usługi mogą być oparte na umowie o dzieło, czy umowie zlecenia. W takim przypadku o charakterze umowy, czy jest to umowa zlecenia, czy umowa o dzieło zdecyduje w zasadzie przedmiot umowy. Przedmiotem niniejszej umowy było przeprowadzenie jednorazowego wykładu z zakresu marketingu bankowego z uwzględnieniem systemu standardów kwalifikacyjnych bankowości polskiej, który to system był przez zainteresowaną współtworzony w toku pracy jaką świadczyła na rzecz (...) Banków (...). Jest to, zdaniem Sądu, okoliczność decydująca o uznaniu przedmiotowego wykładu za wykład autorski. Zainteresowana bowiem niejako przedłożyła swoją pracę w formie wykładu.

Jakkolwiek przyznać należy, iż co do zasady czynność przeprowadzenia wykładu polega na starannym działaniu i nie prowadzi do wytworzenia konkretnego, zindywidualizowanego dzieła, nie wymaga bowiem od wykonawcy posiadania specyficznych cech czy umiejętności, poza umiejętnościami zawodowymi, wyuczonymi, to jednak nie można mówić, aby było tak i w przypadku zainteresowanej w związku z umową z 2009r. W przedmiotowej sprawie bowiem z całą stanowczością stwierdzić można, iż wykład będący przedmiotem spornej umowy wymagał od zainteresowanej posiadania takich specyficznych cech i umiejętności. To właśnie z uwagi na to, iż zainteresowana była współtwórczynią systemu standardów kwalifikacyjnych bankowości polskiej, szkoła zainteresowana była wygłoszeniem przez nią przedmiotowego wykładu obejmującego swą treścią zagadnienia związane z tymże systemem. Zainteresowana

występowała zatem w roli wybitnego specjalisty z dziedziny marketingu bankowego, który przedkładał swoją pracę w formie wykładu. Wskazać więc należy na indywidualny charakter tego wykładu jako dzieła. Istotą zaś umowy o dzieło jest osobiste świadczenie wykonawcy dzieła, które winno odpowiadać osobistym potrzebom zamawiającego.

W następnej kolejności podnieść należało, iż umowa o dzieło w przeciwieństwie do umowy zlecenia dotyczy jednorazowego wykonania dzieła, gdzie po jego wykonaniu widoczny jest już określony ucieleśniony rezultat, dlatego też nazywana jest umową rezultatu. Natomiast z umową zlecenia związany jest obowiązek starannego działania nakierowany na osiągnięcie danego rezultatu, lecz już nie samo jego osiągnięcie. Jest to zatem umowa o świadczenie ciągle, powtarzalne w czasie. Natomiast zawarta przez zainteresowaną w 2009r. umowa charakteryzowała się jednorazowością przeprowadzonych zajęć. Zdaniem Sądu odróżnić należy sytuację prowadzenia cyklu wykładów w ciągu semestru w oparciu o określone standardy nauczania od przeprowadzenia jednego tylko wykładu. Co więcej, wykład ten z uwagi na swą tematykę i kwalifikacje zainteresowanej miał bez wątpienia charakter autorski. Nadto wskazać należy, iż nie przygotowywała ona wówczas żadnych sylabusów. Wprawdzie z przesłuchania zainteresowanej nie wynikało, czy przeprowadziła egzamin, jednak mało prawdopodobne wydaje się przeprowadzenie egzaminu po jednym tylko wykładzie.

Reasumując, obowiązki zainteresowanej polegające na przygotowaniu i wygłoszeniu wykładu mają w tym jednym przypadku charakter dzieła, ponieważ wykład ten miał charakter wybitnie autorski i jednorazowy. Tematyka wykładu w powiązaniu z właściwościami osobistymi i kwalifikacjami zainteresowanej przesądzają, zdaniem Sądu, o tym, iż przedmiotową umowę z 2009r. należało zakwalifikować jako umowę o dzieło.

Tym samym w przedmiotowym stanie faktycznym Sąd doszukał się podstaw do uwzględnienia odwołania wnioskodawcy i orzekł jak w punkcie I i II wyroku, a to zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach, zawarte w punkcie III wyroku, oparto na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.